

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
NATIONAL ACADEMY FOR PUBLIC ADMINISTRATION
UNDER THE PRESIDENT OF UKRAINE
LVIV REGIONAL INSTITUTE FOR PUBLIC ADMINISTRATION

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
EFFICIENCY OF PUBLIC ADMINISTRATION

Заснований у вересні 2002 р.
Founded in September 2002

Збірник наукових праць
Collection of Academic Papers

*За загальною редакцією члена-кореспондента НАН України В. С. Загорського
та доцента А. В. Ліпенцева*
*Edited by Corresponding Member of the NAS of Ukraine V. Zahorskyi,
Associate Professor A. Lipentsev*

Випуск 2 (55)
Issue 2 (55)

Виходить чотири рази у рік
Issued four times a year

Львів
ЛРІДУ НАДУ
Lviv
LRIPANAPA
2018

УДК 352(082)
Е 90
ISSN 2070-4011

Ефективність державного управління [Текст] : зб. наук. пр. Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України. — Вип. 2 (55) : у 2 ч. / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. — Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. — 240 с.

Висвітлено науково-практичні підходи, міркування та результати науково-практичних досліджень, що стосуються державного управління та його ефективності, державної служби і місцевого самоврядування. Розглянуто економічні та історичні проблеми державотворення, питання управління системою охорони здоров'я.

Для працівників органів державного управління та місцевого самоврядування, громадських організацій і об'єднань, науковців, усіх, хто цікавиться проблематикою державної служби, державного управління та місцевого самоврядування.

Efficiency of Public Administration [Text] : collection of academic papers of the Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine. — Issue 2 (55) : in 2 vol. / ed. by Corresponding Member of the NAS of Ukraine V. Zahorskyi, Associate Professor A. Lipentsev. — Lviv : LRIPA NAPA, 2018. — 240 p.

The scientific and practical approaches, different points of view and the results of scientific and practical researches concerning public administration and its efficiency, public service and local government are given. Economic and historical problems of state formation, issues of the health care system management are considered.

It is intended to be used by employees of public authorities, local government bodies, non-government organizations and associations, scientists, everyone interested in public service, public administration and local government issues.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України. Протокол № 5/51 від 26.06.2018 р.

Recommended by the Academic Council of the Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine. Protocol № 5/51 dated June 26, 2018.

Збірник наукових праць внесений до Переліку наукових фахових видань України з галузей наук: "Державне управління", "Економічні науки" (Наказ МОН України № 241 від 09.03.2016 р.), а також індексується у міжнародних наукометричних базах: Index Copernicus, Google Scholar.

The collection of academic papers is included in the list of scientific specialized editions of Ukraine in the fields of Public Administration and Economic Sciences (Decree of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 241, dated March 09, 2016) and is indexed in the international scientometric databases Index Copernicus and Google Scholar.

УДК 352(082)

© Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президенті України, 2018
© Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, 2018

Редакційна колегія

Загорський В. С. – директор ЛРІДУ НАДУ, член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Академії економічних наук України, голова редакційної колегії;

Ліпенцев А. В. – заступник директора з наукової роботи, кандидат економічних наук, доцент, заступник голови редакційної колегії;

Каляєв А. О. – декан факультету публічного управління та адміністрування ЛРІДУ НАДУ, кандидат історичних наук, доцент, відповідальний секретар редакційної колегії;

Антонов П. – доктор, професор, декан факультету комп'ютеризації і автоматизації Технічного університету м. Варна (Болгарія);

Борщук Є. М. – професор кафедри менеджменту ЛРІДУ НАДУ, доктор економічних наук, професор;

Ваніська О. І. – завідувач кафедри української та іноземних мов, кандидат філологічних наук, доцент;

Кляйн В. – доктор, доцент кафедри бізнес-адміністрування Коледжу бізнесу і управління Університету Іллінойс-Спрінгфілд;

Войтович Р. В. – ректор Інституту підготовки кадрів Державної служби зайнятості України, доктор наук з державного управління, професор;

Гургула Т. В. – професор кафедри регіонального управління та місцевого самоврядування ЛРІДУ НАДУ, доктор економічних наук, професор;

Дробот І. О. – професор кафедри державного управління ЛРІДУ НАДУ, доктор наук з державного управління, професор;

Дрозд Р. – доктор габіл., професор, ректор Поморської академії у м. Слупську (Республіка Польща);

Жук М. В. – професор кафедри менеджменту ЛРІДУ НАДУ, доктор економічних наук, професор;

Крайник О. П. – професор кафедри економіки ЛРІДУ НАДУ, доктор економічних наук, професор;

Красівський О. Я. – завідувач кафедри європейської інтеграції та права ЛРІДУ НАДУ, доктор історичних наук, професор;

Кузьмін О. Є. – директор Навчально-наукового інституту економіки і менеджменту Національного університету “Львівська політехніка”, доктор економічних наук, професор;

Куйбіда В. С. – президент НАДУ, професор кафедри державного управління ЛРІДУ НАДУ, доктор наук з державного управління, професор;

Кучабський О. Г. – доктор наук з державного управління, професор Поморської академії (Республіка Польща);

Матейшин Є. Г. – завідувач кафедри економічної політики та економіки праці ЛРІДУ НАДУ, доктор економічних наук, доцент;

Міхальський Т. – доктор габіл., професор, професор кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Республіка Польща);

Надюк З. О. – професор кафедри державного управління ЛРІДУ НАДУ, доктор наук з державного управління, доцент;

Новак-Каляєва Л. М. – професор кафедри державного управління ЛРІДУ НАДУ, доктор наук з державного управління, доцент;

Петровський П. М. – завідувач кафедри державного управління ЛРІДУ НАДУ, доктор наук з державного управління, професор;

Плат'є Й. – доктор габіл., професор, професор Банківського інституту у м. Вроцлаві (Республіка Польща);

Помянєвіч Я. – доктор, ректор Інституту безпеки і охорони м. Варшава (Республіка Польща);

Руденко О. М. – професор кафедри менеджменту Чернігівського національного технологічного університету, доктор наук з державного управління, доцент;

Саханенко С. Є. – професор кафедри державного управління та місцевого самоврядування ОРІДУ НАДУ, доктор наук з державного управління, професор;

Сушинський О. І. – перший заступник директора ЛРІДУ НАДУ, доктор наук з державного управління, професор;

Такаландзе Л. – доктор, професор, спікер Ради Представників Сухумського державного університету (Грузія);

Франке Х. – доктор, доцент кафедри загального управління Інституту державного управління поліції та права землі Мекленбург – Передня Померанія (Німеччина);

Фурса М. В. – начальник відділу координації наукових досліджень та підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів ЛРІДУ НАДУ, кандидат філософських наук, доцент.

Editorial board

- Zahorskyi V. S.** – Director of LRIPA NAPA, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Doctor of Economics, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, Chief of the Editorial Board;
- Lipentsev A. V.** – Deputy Director for Research of LRIPA NAPA, PhD in Economics, Associate Professor, Deputy Chief Editor of the Editorial Board;
- Kaliaiev A. O.** – Dean of the Faculty of Public Management and Administration of LRIPA NAPA, PhD in History, Associate Professor, Executive Secretary of the Editorial Board;
- Antonov P.** – Dean of the Faculty of Computerization and Automation of the Technical University of Varna (Bulgaria), Doctor, Professor;
- Borshchuk Ye. M.** – Professor of the Department of Management of LRIPA NAPA, Doctor of Economics, Professor;
- Vanivska O. I.** – Head of the Department of Ukrainian and Foreign Languages, PhD in Philological Sciences, Associate Professor;
- Kline W.** – Doctor, Associate Professor, Department of Business Administration of the College of Business and Management, University Illinois Springfield;
- Voitovych R. V.** – Rector of the Ukrainian State Employment Service Training Institute, Doctor of Public Administration, Professor;
- Hurhula T. V.** – Professor of the Department of Regional Administration and Local Government of LRIPA NAPA, Doctor of Economics, Professor;
- Drobot I. O.** – Professor of the Department of Public Administration of LRIPA NAPA, Doctor of Public Administration, Professor;
- Drozd R.** – President of the Pomeranian University in Slupsk (Poland), Dr. Hab., Professor;
- Zhuk M. V.** – Professor of the Department of Management of LRIPA NAPA, Doctor of Economics, Professor;
- Krainyk O. P.** – Professor of the Department of Economics of Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Doctor of Economic Sciences, Professor;
- Krasheskyi O. Ya.** – Head of the Department of European Integration and Law of LRIPA NAPA, Doctor of History, Professor;
- Kuzmin O. Ye.** – Director of the Educational and Scientific Institute of Economics and Management of the National University “Lviv Polytechnic”, Doctor of Economics, Professor;
- Kuibida V. S.** – President of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Professor of the Department of Public Administration of Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Doctor of Public Administration, Professor;
- Kuchabskyi O. H.** – Doctor of Public Administration, Professor of Pomeranian Academy (Poland);
- Matviishyn Ye. H.** – Head of the Department of Economics of Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor;
- Mikhalskyi T.** – Professor of the Department of Geography of Regional Development of the Gdansk University (Poland), Doctor Habilitatus, Professor;
- Nadiuk Z. O.** – Professor of the Department of Public Administration of LRIPA NAPA, Doctor of Public Administration, Associate Professor;
- Novak-Kaliaieva L. M.** – Professor of the Department of Public Administration of the Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Doctor of Public Administration, Associate Professor;
- Petrovskyi P. M.** – Head of the Department of Public Administration of LRIPA NAPA, Doctor of Public Administration, Professor;
- Platie Y.** – Professor of the Wroclaw Institute of Banking (Poland), Dr. Hab., Professor;
- Pomiankivich Ya.** – Rector of the Institute of Safety and Security in Warsaw (Poland), Doctor;
- Rudenko O. M.** – Professor of the Department of Management of Chernihiv National University of Technology, Doctor of Public Administration, Associate Professor;
- Sakhanenko S. Ye.** – Professor of the Department of Public Administration and Local Government of LRIPA NAPA, Doctor of Public Administration, Professor;
- Sushynskyi O. I.** – First Deputy Director of LRIPA NAPA, Doctor of Public Administration, Professor;
- Takalandze L.** – Speaker of the House of Representatives of Sokhumi National University (Georgia), Doctor, Professor
- Franke Kh.** – Associate Professor of the Department of General Management of the Institute for Public Administration, Police and Justice in Mecklenburg-Western Pomerania (Germany), Doctor;
- Fursa M. V.** – Head of the Department for Coordination of Scientific Research and Training of Academic and Scientific Staff of the Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, PhD in Philosophy, Associate Professor.

ЗМІСТ

Частина 1

Державне управління

Теорія та історія державного управління

<i>Загорський В. С.</i> Соціальні й екологічні аспекти сталого розвитку економічних систем	13
<i>Борщук Є. М., Третяк Г. С., Корецька Т. К.</i> Системний аналіз процесів формування соціальної політики в сучасних умовах	22
<i>Адамська О. С.</i> Антикризове управління в контексті реагування на регіональні виклики: теоретико-методологічний аспект	30
<i>Бялоблоцькі К.</i> Особливості імміграційних процесів у країнах Вишеградської групи	39
<i>Опанасенко С. Є.</i> Теоретико-методологічні засади дослідження мерітократії у контексті сучасних дослідницьких підходів	50
<i>Мерза О. І.</i> Теоретичні підходи до розуміння сутності органів юстиції в сучасних умовах	58

Механізми державного управління

<i>Клименко І. В., Акімов О. О.</i> Стратегічні напрями застосування інструментів європейського врядування в державному управлінні України	67
<i>Дзяна Г. О., Андрійів М. М.</i> Роль комунікації в реалізації компетенцій органів публічної влади	72
<i>Горбатюк С. Є.</i> Концептуалізація моделі гуманітарної політики в Україні на сучасному етапі реформ	80
<i>Федорчак О. В.</i> Державна політика залучення інвестицій у депресивні регіони України	91
<i>Дідок Ю. В.</i> Приватизація державних установ ветеринарної медицини в Україні	107
<i>Кланца А. І.</i> Кризові детермінанти функціонування охорони здоров'я та їх потенційна загроза національній безпеці держави	117
<i>Марченко Т. Г.</i> Управління обслуговуванням споживачів у call-центрах	127
<i>Соломко Ю. І.</i> Електронне урядування: поняття, сутність, принципи та напрями розвитку	135
<i>Шевчук М. М.</i> Відкритість національних парламентів: досвід країн Європейського Союзу	144

Державна служба

<i>Канавець М. В.</i> Сучасний стан і перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні та взаємодії органів державної влади з громадськістю	153
--	-----

<i>Котуков О. А.</i> Особливості впливу глобалізації на сучасні суспільні відносини і публічну службу в Україні	169
<i>Серьогіна Т. В.</i> Суб'єкт надання публічної послуги: нормативно-правове забезпечення діяльності	178
<i>Черненко Н. М.</i> Ассесмент-центр публічних службовців: специфічні ознаки та вимоги	185

Частина 2

Економічна політика та фінанси

<i>Ульянченко Ю. О., Марченко Л. Ю.</i> Роль державної казначейської служби України в забезпеченні дотримання вимог бюджетного законодавства розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів	195
<i>Акімова Л. М.</i> Вплив основних інструментів державного регулювання на економічну безпеку держави за демографічною та соціальною сферами	202
<i>Гадзало А. Я.</i> SWOT-аналіз програм транскордонного співробітництва в контексті природокористування	211
<i>Дзядук Г. О.</i> Концептуальні основи розвитку малого та середнього агробізнесу як об'єкта державного впливу	219
<i>Відомості про авторів</i>	227

CONTENTS

Volume 1 Public administration

Theory and history of public administration

<i>Zahorskyi V.</i> Social and ecological aspects of sustainable development of economic systems	13
<i>Borshchuk E., Tretyak G., Koretska T.</i> Systematic analysis of the processes of social policy formation under current conditions	22
<i>Adamska O.</i> Anti-crisis management in the context of responding to regional challenges: theoretical-methodological aspects	30
<i>Bialoblocki K.</i> Immigration processes in Slovakia and the Czech Republic: profiles, similarity and difference	39
<i>Opanasenko S.</i> Theoretical and methodological principles of the study of meritocracy in the context of modern research approaches	50
<i>Merza O.</i> Theoretical approaches to understanding the essence of justice bodies under current conditions	58

Mechanisms of public administration

<i>Klymenko I., Akimov O.</i> Strategic directions of application of instruments of European governance in the state administration of Ukraine	67
<i>Dziana H., Andriiv M.</i> The role of communication in the realization of the competencies of public authorities	72
<i>Horbatiuk S.</i> Conceptualization of the humanitarian policy model in Ukraine at the current stage of reforms	80
<i>Fedorchak O.</i> Public policy of attracting investment in depressive regions of Ukraine	91
<i>Didok Yu.</i> Privatization of state institutions of veterinary medicine in Ukraine	107
<i>Klantza A.</i> Critical determinants of the functioning of health care and their potential threat to the national security of the state	117
<i>Marchenko T.</i> Customer service management in call-centers	127
<i>Solomko Yu.</i> E-government: concept, essence, principles and directions of development	135
<i>Shevchuk M.</i> Openness of national parliaments: experience of the European union countries	144

Public service

<i>Kanavets M.</i> Current state and prospects of civil society development in Ukraine and the interaction of state authorities with public	153
---	-----

<i>Kotukov O.</i> Features of globalization impact on current public relations and public service in Ukraine	169
<i>Serohina T.</i> Subject of providing public services: normative-legal support	178
<i>Chernenko N.</i> The assessment centre of public servants: specific features and requirements	185

Volume 2
Economic policy and finance

<i>Ulyanchenko Y., Marchenko L.</i> The role of the state treasury service of Ukraine in providing the observance of budget legislation requirements by managers (recipients) of budget funds	195
<i>Akimova L.</i> The influence of the main instruments of the state regulation on economic security of the state by demographic and social affairs	202
<i>Gadzalo A.</i> SWOT-analysis of transboundary cooperation programs in the context of natural resources	211
<i>Dziaduk H.</i> Conceptual bases of the development of small and medium-sized agricultural business as an object of state influence	219
<i>Information about authors</i>	230

**І. Клименко,
О. Акімов**

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВРЯДУВАННЯ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ УКРАЇНИ

Проаналізовано досвід участі України в програмах сприяння Європейського Союзу та окреслено перспективи застосування багаторівневого врядування в Україні.

Ключові слова: європейське врядування, інструменти європейського врядування, багаторівневе врядування, програми сприяння.

Ратифікація Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом відкрила можливість долучитися до співпраці в межах різноманітних європейських стратегій і програм, що сприяє поступовому наближенню України до політики Європейського Союзу (далі – ЄС), завершенню переходу до діючої ринкової економіки, поступової адаптації законодавства України до європейського. Така співпраця повинна ґрунтуватися на спільних цінностях, верховенстві права, поваги до прав людини і основоположних свобод (зазначено в ст. 1 Угоди про асоціацію [1]). Угода про асоціацію дала поштовх оновленню спільних інституційних рамок співпраці України та ЄС; поглибленню відносин у всіх сферах; посиленню політичної асоціації й економічної інтеграції на основі взаємних прав та обов'язків.

Активна участь України в наднаціональних стратегіях і програмах Європейського Союзу сприятиме підтримці основних реформ, відновленню та зростанню економіки, здійсненню державного управління і галузевого співробітництва у більш ніж 30 сферах, таких як енергетика, транспорт, захист навколишнього середовища, співпраця у сфері промисловості та малого і середнього бізнесу, соціальний розвиток і захист, рівноправ'я, захист прав споживачів, освіта, навчання та молодіжна політика, а також культурне співробітництво.

Актуальність наукових досліджень щодо становлення європейського врядування в Україні, формування та реалізації національних стратегій і програм відповідно до європейських наднаціональних сприятиме запровадженню багаторівневого врядування в Україні.

Питання впровадження європейських практик у державному управлінні України широко обговорюються серед політиків та науковців. Серед вагомих публікацій за порушеною тематикою доцільно назвати роботи таких науковців і практиків, як: І. Грицьак, Л. Прокопенко, О. Рудік, О. Оржель, Р. Єделев, Б. Шевчук, В. Котковський та інші.

Серед наукової еліти питанням запровадження багаторівневого врядування, інструментів європейського врядування приділено незначну увагу, достатньо не проаналізовані переваги та складності їх впровадження.

З огляду на це, метою статті є проаналізувати досвід використання інструментів європейського врядування та окреслити перспективи запровадження концепції багаторівневого врядування в Україні.

На сучасному етапі в Україні відбувається становлення європейського врядування [2, 3], яке є унікальним та типовим для ЄС процесом прийняття рішень, вироблення та реалізації європейських політик, до якого залучені:

- наднаціональні органи ЄС;
- держави-члени ЄС;
- їхні субнаціональні органи влади (провінції, землі, регіони, райони, муніципалітети, міста тощо);
- бізнес-громади, включаючи транснаціональні корпорації, малий та середній бізнес, сімейний бізнес або підприємництво;
- громадянське суспільство, включаючи асоціації та платформи НУО, конфедерації профспілок та професійні асоціації, благодійні фонди та донорів-меценатів, національні або місцеві НУО та окремих громадських активістів.

В ЄС політика є втручанням, що спрямоване на прискорення соціально-економічного та екологічного розвитку, боротьбою з бідністю, утисканням прав людини, соціальних конфліктів тощо. Спільні політики ЄС адресовані державам-членам: національні уряди співпрацюють з ЄС для їх виконання та несуть за це пряму відповідальність, як їх до того зобов'язує ст. 4: "Держави-члени вживають усіх належних заходів, загальних чи спеціальних, щоб забезпечити виконання зобов'язань, що виникають з Договорів чи актів інституцій Союзу" [4]. Водночас спільних політик не передбачено для сфер зайнятості, освіти, культури, молоді та спорту, охорони здоров'я, досліджень, розвитку технологій і космосу, туризму тощо. У цих сферах ЄС може ухвалювати "заходи", "підтримувати та доповнювати діяльність держав-членів", "заохочувати співпрацю держав-членів", "взаємодіяти з державами-членами", "працювати над створенням скоординованої стратегії".

Якщо спільна політика для певної сфери співпраці не передбачена відповідними договорами, то функції ЄС обмежуються координацією, заходами підтримки (фінансовою, науково-експертною, технічною тощо), заохочувальними ініціативами. Найбільш поширеними є Програми сприяння, тобто ініціативи ЄС щодо інституційного, організаційного, інформаційного, технічного, фінансового забезпечення певних напрямів діяльності, заходів, проектів; надання фінансової підтримки певним організаціям, які сприяють ЄС у вирішенні нагальних проблем або досягненні стратегічних та оперативних цілей. Програми сприяння відрізняються структурою, масштабом, обсягами завдань і цілей, адресовані різним цільовим групам та бенефіціарам, але мають такі типові риси: *добровільність*: вони запрошують, заохочують до участі, стимулюють до дій шляхом надання фінансової, технічної або інформаційної підтримки, через створення сприятливих умов для співробітництва, заснування та утримання мереж, платформ тощо; *конкурсна основа і змагальний принцип участі*: програми сприяння здебільшого реалізуються через конкурси, до яких запрошують різні групи учасників; умовою участі є виконання вимог конкурсу та демонстрація найкращих – порівняно із іншими учасниками – якостей або досягнень; *динамічний розвиток*: ЄС, Європейська Комісія постійно удосконалюють, пристосовують до сучасних проблем існуючі програми сприяння та виробляють нові як відповідь на численні зміни та глобальні виклики, з якими щоденно стикається ЄС [5, 6].

На сьогодні можна відзначити такі найкращі програми сприяння, доступні для України, як: "Горизонт 2020", "Конкурентоспроможність підприємств малого і середнього бізнесу" (COSME), "Креативна Європа", "EU4Business", "Forbiz – створення кращого бізнес-середовища". Розглянемо деякі програми детальніше, аналізуючи ступінь участі в них України.

"Горизонт 2020" – найбільша програма Європейського Союзу, спрямована на фінансування наукових досліджень та інноваційних розробок. Бюджет програми на 7 років

(період від 2014 р. до 2020 р.) становить 80 млрд євро. Ця програма є фінансовим інструментом, спрямована на забезпечення конкурентоспроможності Європи в світі [7].

“Горизонт 2020” об’єднує Рамкову програму з досліджень та інноваційного розвитку, Рамкову програму конкурентоспроможності та інновацій та Європейський інститут інновацій та технологій. Програма сконцентрована на досягненні трьох головних завдань: зробити Європу привабливим місцем для першокласних науковців; сприяти розвитку інноваційності та конкурентоспроможності європейської промисловості і бізнесу; за допомогою науки вирішувати найактуальніші питання сучасного європейського суспільства. Відповідно до цих завдань, Програма “Горизонт 2020” поділена на три основні напрямки:

1. Передова наука, яка є відкритою для високоякісних індивідуальних та командних дослідницьких проєктів в усіх галузях знань, зокрема й гуманітарних.

2. Лідерство у галузях промисловості, в яких фінансується розробка нових технологій і матеріалів, включно з ІСТ та космічними дослідженнями; крім того, в межах цього напрямку доступні фінансові інструменти для впровадження інновацій у малому та середньому бізнесі.

3. Суспільні виклики, з широким спектром дослідницьких проєктів від поліпшення якості транспорту, їжі, системи охорони здоров’я та безпеки до питань європейської ідентичності і культурної спадщини.

Також програма “Горизонт 2020” акцентує увагу на аграрному секторі, космічній галузі, інноваціях у малому та середньому підприємстві, біо- та інформаційних технологіях, обробці даних та перспективних технологіях. Для участі у програмі необхідно задовольнити такі умови: у проєкті повинні брати участь не менше трьох юридичних осіб (юридичні особи мають бути засновані в країнах ЄС або асоційованій країні; кожна з таких трьох юридичних осіб має бути заснована в трьох різних країнах ЄС або асоційованій країні; усі три юридичні особи мають бути незалежними одна від одної. Право на фінансування від ЄС мають такі учасники: будь-яка юридична особа, заснована в країні ЄС або асоційованій країні; будь-яка міжнародна організація з участю ЄС; будь-яка юридична особа, заснована в третій країні, визначеній у робочій програмі. 80% бюджету програми “Горизонт 2020” спрямовано на такі напрямки досліджень: демографія, зелений транспорт, очищення води, біотехнології, харчові технології.

З липня 2015 р. Україна є асоційованим членом програми та має привілеї, якими користуються країни ЄС. Угода про участь України в програмі “Горизонт 2020” була підписана з березня 2015 р. у Брюсселі. У серпні 2015 р. Президент України Петро Порошенко схвалив ратифікацію угоди. Угода сприяє розширенню участі українських науково-дослідних організацій та університетів у європейських наукових дослідженнях, а також розвитку партнерських взаємовідносин між Україною та ЄС.

У грудні 2016 р. українська компанія “POLYTEDA CLOUD” (Політеда Клауд) стала першою компанією-переможцем у другій фазі програми “Горизонт 2020 - Інструмент для Малого та Середнього Бізнесу”. POLYTEDA CLOUD виграла конкуренцію у 259 компаній з усієї Європи, які пропонували свої інноваційні проєкти. Компанію привітав Прем’єр-міністр України В. Гройсман, який закликав українських розробників і представників малого та середнього бізнесу “активніше використовувати” “Горизонт 2020”.

Для фінансування в програмі “Горизонт 2020” прийнято 90 проєктів, до яких залучені 117 колективів українських науковців, на фінансування яких надійшло понад 17 млн 230 тис. євро. Міжнародні програми, до яких Україна долучилася, зокрема

“Горизонт 2020”, призначені для того, щоб вчені могли брати участь у міжнародних дослідженнях, отримувати фінансування під свої проекти, водночас залишаючись в Україні. Для України такі міжнародні проекти є джерелом фінансування українських вчених, доки в Україні триває реформа системи управління та фінансування науки. У 2016 р. було прийнято нову редакцію Закону “Про наукову і науково-технічну діяльність”, яким передбачено, фактично, перезавантаження всієї системи управління та фінансування науки в Україні. Україна переходить на конкурсне фінансування, коли гранти виграватимуть найкращі, ті, хто обирає передові напрямки досліджень. Рівень успішності України у програмі “Горизонт-2020” дорівнює 9%. У ЄС він становить приблизно 15%.

Програма “Конкурентоспроможність підприємств малого і середнього бізнесу” (COSME) розрахована на період 2014 – 2020 рр. із загальним бюджетом 2,3 млрд євро. Її мета – сприяти розвитку підприємництва та покращити бізнес-клімат для малого та середнього бізнесу, а також допомагати з пошуком партнерів підприємств у країнах ЄС [8]. В Україні Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство закордонних справ України (Представництво України при ЄС), Торгово-промислова палата України належать до консорціуму Європейської мережі підприємців, яка підтримує цю програму сприяння. Також у межах програми COSME є програма трансграничного обміну “Еразмус для молодих підприємців”, що надає можливість молодим підприємцям навчатися у досвідчених підприємців країн ЄС.

Програма ЄС “Креативна Європа” спрямована на підтримку культурного, креативного та аудіовізуального секторів, має бюджет 1,46 млрд євро та розрахована на період 2014 – 2020 р. [9]. Ця програма складається з компонент: “Культура” (просування креативного та культурного секторів, фінансування – 31% бюджету), “Медіа” (підтримка розвитку та поширення аудіовізуальних творів, фінансування – 56% бюджету), “Міжсекторальна взаємодія” (реалізація механізму фінансових гарантій та транснаціональну співпрацю для обміну та розробки нових бізнес-моделей, фінансування – 13% бюджету). Україна у підпрограмі “Медіа” обмежена напрямками “Навчання”, “Фестивалі”, “Формування аудиторії” і “Доступ до ринків”, це обмеження обумовлено необхідністю приведення національного законодавства в аудіовізуальній сфері у відповідність до законодавства ЄС (Директива 2010/13/ЄС Європейського парламенту і Ради Європи про аудіовізуальні медіа-послуги) від 10.03.2010 р. У межах програми “Креативна Європа” в Україні втілено п’ять українських проектів: мистецькі резиденції в селі, дитячий фестиваль, майстерні художників, пісенні традиції та художні переклади.

Таким чином, Україна та ЄС активно співпрацюють у рамках програм сприяння задля стабільного, заможного та демократичного майбутнього для України. У своїй підтримці ЄС непохитно дотримується принципів територіальної цілісності та суверенітету, розвитку глибших політичних відносин, міцніших економічних зв’язків та поваги до спільних цінностей.

Висновки

Угода про асоціацію України з ЄС відкрила можливість ефективно застосовувати інструменти європейського врядування та спонукає до реформи українського законодавства, аби сприяти його узгодженню з законодавством Європейського Союзу (*acquis* ЄС). Боротьба проти корупції, реформа судової влади, конституційна реформа та реформа виборчого законодавства, поліпшення бізнесового та інвестиційного клімату, енергоефективність, а також реформа державного управління – перехід до

багаторівневого врядування, зокрема реформа децентралізації, є ключовими завданнями для України. Перспективою подальшого дослідження є інституалізація багаторівневого врядування в Україні.

Список використаної літератури

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України № 1678-VII від 16.09.2014 р. URL : http://zakon5.rada.gov.ua/Laws/show/984_011.
2. Оржель О. Ю. Особливості європейського врядування // Стратегічні пріоритети. 2009. № 3(12). С. 217—223.
3. Стандарти європейського врядування : навч. посіб. / авт. кол. : І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, С. М. Гладкова [та ін.] ; за заг. ред. І. А. Грицяка. К. : НАДУ, 2011. 184 с.
4. Короткий посібник з Угоди про Асоціацію. URL : http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/association_agreement/guide.pdf.
5. Практичний poradnik державного службовця з питань європейської інтеграції / уклад. : Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, І. Д. Шумляева ; за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2008. Вип. 1 : Європейське врядування. 44 с.
6. Розвиток системи управління в ЄС: досвід для України : наук. розроб. / О. Я. Красівський, О. С. Киричук та ін. ; за заг. ред. О. Я. Красівського. К. : НАДУ, 2013. 56 с.
7. Програма Горизонт-2020. URL : <https://www.culturepartnership.eu/article/gorizont-2020-grantovaya-programma-es-po-issledovaniyam-i-innovatsiyam>.
8. Програма COSME. URL : <https://eu-ua.org/cosme>.
9. Програма “Креативна Європа”. URL : <https://www.culturepartnership.eu/ua/publishing/creative-europe>.

*Стаття надійшла до редакції 04.06.2018
Схвалена до друку редколегією 18.06.2018*

**I. Klymenko,
O. Akimov**

STRATEGIC DIRECTIONS OF APPLICATION OF INSTRUMENTS OF EUROPEAN GOVERNANCE IN THE STATE ADMINISTRATION OF UKRAINE

The article analyzes the experience of Ukraine’s participation in European Union assistance programs and outlines the prospects for applying multi-level governance in Ukraine.

Key words: European Governance, European Governance Instruments, multilevel governance, assistance programs.